

Nagyvárad Estilap

Szerkesztőség:
Károly herceg-utca 6. sz.

Szerkesztésért felelős:
MARTON MANÓ
főszerkesztő

X. évfolyam
179. szám

Kiadóhivatal:
HEGEDÜS HIRLAPIRODA
Bul. Reg. Ferdinand

Oradea—Nagyvárad
Szerda, 1928. augusztus 8.

Janovics Jenő elmondja: miért adta be pályázatát a nagyvárad színházra

Tegnap délután Nagyváradra érkezett Janovics Jenő dr., a kolozsvári Magyar Színház igazgatója, aki Nagyvárad városához beadott ismeretes kérvényéről a következőképpen nyilatkozott a Nagyvárad Estilapnak:

— Amikor kérésemet a városi tanácshoz beadtam, tisztán és kizárólag az a megfontolás vezért, hogy ma már

Erdély egyetlen városa sem képes arra, hogy egész éven át a saját erejéből tartson fenn egy magyar színházat.

Az elviselhetetlen súlyos 26 százalékos jegyadó, a tilalmak és a rendeletek, az a kötelezettség, hogy havonta 8—10 estére át kell engedni a színházat minden ellenszolgáltatás nélkül a román színházaknak, végül a magyar közönségnek számban és anyagi erőben való legyengülése természetesen teszi, hogy a magyar színészet fennmaradásának csak egy útja-módja van:

több városnak egy színházi kerületbe való kapcsolása.

— Aki figyelemmel kíséri a magyar színházak élet-halál harcat és szomorú vergődését, az elfogulatlanul be kell, hogy lássa, hogy csak két eshetőség van:

— vagy a pusztulás vagy az erők egyesítése.

— Hiszen ezt gyakorlatban már keresztül is vitték igazgató-kollégám, amikor Arad magához csatolta Temesvárt, Nagyvárad Szatmárt, sőt igyekezett Temesvárt is magához csatolni. Bűn-e tehát, ha a legrégebb, 136 éves erdélyi magyar színház, a kolozsvári, amelynek a legnépesebb társulata van, igyekszik biztosítani fennmaradását?

— Akkor, amikor én épen a nagyvárad színházban való játszási engedélyt kértem, több szempont vezetett:

Először is fel akarom élesztetni a régi egészséges kapcsolatot, amikor közös társulata volt Kolozsvárnak és Váradnak. Ez volt mindkét színháznak a fénykora. Másodszor geográfiai szempontok is ezt tartják a legokosabb kapcsolatlaknak. Harmadszor és főleg: a nagyvárad közönség és sajtó annyi szeretettel, olyan nagy megbecsüléssel fogadta a kolozsvári társulatot valahányszor néhány előadásra átment oda, hogy azt merem hinni, nem idegenkednék attól a gondolatától, hogy igényeit állandóan és az egész évadban a kolozsvári társulat próbálja kielégíteni.

— Ha azonban tévednék, — s a hatóságok, a sajtó és a közönség

nem fogadná ezt a megoldást szívesen, akkor én egy pillanatig sem erőltetem a dolgot. Akkor a megbántottság érzése nélkül visszavonom kérésemet.

— Az természetes, hogy

én Nagyváradot nem akarom „mellék-állomásnak” tekinteni

Már a beadványomban is, amelyben hangsúlyoztam, hogy a jövő évadban legalább is annyi előadást akarok Nagyváradon tartani, mint amennyit Erdélyi kollégám tartott.

— Én nem harcolok, nem verkeszem és nem akarom kerülni utakon, hátmögötti eszközökkel megszerezni a nagyvárad játszási engedélyt. Nyíltan, kerek és nyíltan, világos szavakkal, legális uton adtam be a kérésemet.

— Még egyet: Nem olvastam még Erdélyi Miklós kollégám nyilatkozatát, de azt hallom,

megfenyeget benne, hogy amennyiben én Váradra megyek a társulattal, ő meg fogja kérni Kolozsvárra a játszási engedélyt s be fog ide jönni.

— Ezt én nem tartom fenyegetésnek, hanem

nagyon okos, bölcs és önértékes elhatározásnak.

Szentnek és hasznosnak tartom a szabad művészi versenyt. Emlékszem, hogy az Eftimiu Viktor kolozsvári installációja alkalmával a román kultur-világ ünneplő sorából kilépett Gróf László s nagy lelkesedéssel mondta a román nemzeti színháznak:

„Veniti, veniti, veniti la noi!”
(Jöjjetek, jöjjetek, jöjjetek hozzánk).

Ugyanazt mondom én (de őszintén érezve) Erdélyi Miklósnak és Gróf Lászlónak:

A lengyel óceánrepülők a biztos halál tudatával indultak el

— Az Estilap eredeti távirata —

Lisszabonból jelentik: A szerencsétlenül járt lengyel repülők sorsáról érdekes táviratok számolnak be. Az óceánrepülők 31 óra hosszat voltak a levegőben. A kényszerleszállás a benzintartály kilyukadása miatt Cap Finistère közelében történt. A gép olyan erővel csapódott a vízre, hogy mindkét szárnya letört. A pilóták a viharos óceán kellős közepén biztosra vették pusztulásukat és már palackot is dobtak a tengerbe, amelyben utolsó üzenetüket küldték.

A pilóták szerencsés megmenekülésük után kijelentették, hogy a legrövidebb időn belül visszatérnek Varsóba. Állítólag már Le Bourget-ban, a felszállás alkalmával is rossz volt a benzinvezetékük, csak ideiglenesen javították ki. A pilótáknak nem is volt szándékukban pénteken startolni, különösen a rossz időjárás miatt.

A péntekre virradó éjszakán azonban feletteseiktől szigorú parancsot kaptak azonnali indulásra. Mint jó katonák engedelmeskedtek abban a tudatban, hogy biztos halál vár rájuk.

„Jöjjetek, jöjjetek jöjjetek Kolozsvárra!”

Keljünk nemes versenyre! Én itt

Radics halálát minden pillanatban várják

— Az Estilap eredeti távirata —

Belgrádból jelentik: A szkupstina mentelmi bizottsága tegnap

egyhangúlag kiadta a bíróságnak Punisa Racsics képviselőt, aki Radics Pável megölte, Radics István pedig megsebesítette.

Az ülésen Milutinovics radikális képviselő azt indítványozta, hogy

ne fizessenek napidíjat az ülésekről távolmaradó horvát képviselőknek.

A javaslat óriási feltűnést és visszatetszést keltett.

Az ellenzéki földmivespártiak vezére Lazics javasolta, hogy a miniszterelnököt is. Korosecet helyezzék vád alá a juniusi vérengzésekért.

Mint Zágrábból táviratozzák, Radics állapota a legnagyobb mértékben válságos. Belgrádban már több ízben elterjedt halálhíre, amelyet eddig még mindig megcáfoltak. A katasztrófa bekövetkezése azonban most már minden pillanatban várható.

A Banca Nationala Nagyváradon nem csökkentette a visszleszámitolási hitelt

Egyes bukaresti lapok nyomán az a hír terjedt el Erdélyszerte, hogy a Banca Nationala leszállította a visszleszámitolási hitelt több város, így Nagyvárad városára is.

Az Estilap munkatársának erre nézve ma Horoiu, a jegybank itteni fiókjának aligazgatója, a következőket mondotta:

— Nem igaz ez a hír. Épen ellenkezőleg nagyobbítani fogják Várad számára a visszleszámitolási hitelt a legközelebbi időben. Most a hitel összeg háromszorosa

annak, ami még csak nemrég is volt. Szeptember folyamán pedig a jelenlegi összeget is kétszeresére emeljük.

Kun Béla dicsekszik...

— Az Estilap eredeti távirata —

Bécsből jelentik: A Charkovban megjelenő Vörös Zászló című kommunista lap közli Kun Béla pökhendi intervjuját a bécsi eseményekről. Kun Béla a következőket mondja:

— Elvtársaim felszólítására mentem Bécsbe, hogy újjászervezzem a magyar és cseh kommunista pártot. Habozás nélkül indultam utnak és mondhatom, nem végeztem fél munkát. Bécsben olyan szabadon jártam-keltem, mintha Moszkvában lennék szovjetvédelem alatt.

— A letartóztatásra nem voltam elkészülve. A hatóságok rendkívül emberségesen bántak velem. Barátaim nagyon aggodtak, hogy kiszolgáltatnak Magyarországnak, de én egy percig sem féltem.

— Elutazásomat a rendőrigazgatóság a legpompásabban rendezte, úgy, hogy sem a fasiszták, sem a horogkeresztesek nem kellemetlenkedtek.

DON JUAN

Ellen Kürthy

The Howingmár csütörtökön fellép
az Atlantikban**A FILMPALACE ÉS FILM-
TERRASSE MŰSORA:**

Kedd 5, 7 és 9 órákor utoljára: Maurice Dekobra világhírű regénye a Hálókocsik Madonnája, 10 felvonásban. A főszerepben Claude France és Olaf Fjord.

Szerda 5, 7 és 9 órákor: A kurtizán halála. Putty Lya legnagyobb szabású amerikai filmje.

Csütörtök: A kurtizán halála.
Péntek: A kurtizán halála.

Jön: A primadonna házassága, Biró Lajos regénye. Az idei szezon egyik legnagyobb filmje.

**Balalajka. A legszebb
orosz tárgyú film****APOLLÓ ÉS ATLANTIK
NYÁRI MOZGÓ MŰSORA:**

Kedd utoljára: Monty ég és föld között.

Szerda először: Dráma a Broadwayn. — Az Atlantikban megtartandó 9 órás előadás szünetében The Howing a jelenkor csodája, bemutatja hajmeresztő mutatványait.

Jön: Balalajka! A legszebb orosz tárgyú film.

**Ma utoljára:
Monty ég és föld között****HEYMAN SZINKÖR
MŰSORA**

Kedd 5, 7 és 9 órákor: Premier: Don Juan, vagy a Szépasszonyok játékszere. Főszerepben Ruth Veyher, Évi Éva, Alphonz Fryland. Rendes helyárrakkal.

Szerda: Don Juan.

Csütörtök 5, 7 és 9 órákor: Don Juan.

**Sátán keservei
Adolph Menjou****The Howing**már csütörtökön fellép
az Atlantikban**DON JUAN**

Évi Éva

Rózsabokor étterem

ujra MEGNYILT.

Elsőrangú külföldi szalon-
és jazzband-zene.

Menü-rendszer: 4 fogásos
ebéd 30 lei, zóna-reggeli egy
pohár sörrel 18 lei. — Kétüti
konyha. — Nyitva reggel 3-ig
minden nap. 776

Ridikülök, rakettek legolcsóbban

555-2

Szabó I. Sas-passage

**A rendőrség
szigorú razzlát rendezett a vasárnapi
munkaszünet megszegői ellen**

Az államrendőrség egyik fő-főosztályának, a Magánalkalmazottak Szövetségének titkára kíséretében vasárnap délelőtt általános razzlát rendezett a város területén, hogy a vasárnapi munkaszünet megszegőit tetten érjék.

A bizottság autóval járta körül a várost és az ellenőrzés során több, mint tíz olyan üzletbe és üzembe nyitottak be, ahol dolgoztak.

Az államrendőrség néhány hét óta erősen belefelekedt ezekbe a razzlátkba. Hiszen alig két nap előtt több, mint husz kereskedőt bírságoltak meg hasonló címen példátlan szigorúsággal, fejérenként tíz ezer lejre.

Nem vonjuk kétségbe a rendőrségnek azt a jogát, hogy megbün-

tesse azt, aki vasárnap zárt ajtók mögött árut szolgál ki. Ez így volt mindenkor, így kell lenni ma is. De míg régebben az ilyen kihágásért 10 korona volt a legmagasabb büntetés, kissé túlzottnak tartjuk, hogy a mai viszonyok mellett tízezer lejelet rójjanak ki.

Nem hisszük, hogy egy ilyen tízezer lejes bírságot egyetlen szatócs, vagy külvárosi fűszeres is meg tud fizetni. Hiszen egész áru-raktára nem ér ennyit.

Méltányosabb elbírálást kérünk, az előző büntetéseket pedig Putciu Traian dr. prefektusnak személyesen kell revízió alá venni.

**Balalajka. A legszebb
orosz tárgyú film****A két hónap óta tartó szárazság miatt
megdrágult az előjóság is****Óriási áremelkedés a városi állatvásáron**

A rettenetes kánikulának és az azzal együtt járó szárazságnak következményei lépten-nyomon utólról bennünket. A piaci drágaság után most újabb veszedelem szakadt ránk. Tegnap a nagyvárad állatvásáron olyan horribilis áremelkedés következett be, amilyenre az utóbbi esztendőknél során még nem igen akadt példa.

A marha ára 25—30 százalékkal emelkedett, a sertésárak pedig még ennél is jóval magasabbra szöktek.

A mészárosok egyrésze tartózkodott ugyan a vételtől, így próbál-

va ellensúlyozni az árakat, viszont akadt köztük olyan is, aki nem rendelkezik megfelelő állomány-nal, napi szükségletének biztosítása céljából, mégis kénytelen volt — néhány darabot vásárolni.

Növeli a helybeli mészárosok aggodalmát az a körülmény, hogy az utóbbi hetek során

az export erősen fellendült.

Naponta vagonszámra viszik ki az élő állatokat; különösen Ausztriába mennek nagyobb transzportok. Ez a körülmény nagyban hozzájárult az amúgy is elviselhetetlen drágaság növeléséhez.

Érdekes, hogy a tegnapi hetivá-

The Howingmár csütörtökön fellép
az Atlantikban

sáron néhány regátbeli marhakereskedő bevásárlója is megjelent; úgy látszik, ott sem lehetnek jobbak a viszonyok, mint nálunk, ha innen próbálják a szükségletet pótolni.

**Huszonkilenc millió
fizetésképtelenség
Bukaresztben**

— Bukareszt tudósítónktól —

Az illovi törvényszéken tegnap Nicolae Teodorescu ismert föld-birtokos és szesznyárgeskedő moratoriumot kért. A mérleg szerint az aktívum 52.446.000 lej, míg a passzívum közel 29 millió lej.

A fizetési zavart Teodorescu azal indokolja, hogy többmillió szivességi váltón állt neve és most fizetnie kellett.

**Holnap először: Dráma
a Broadwayn Apolló és
Atlantikban**

* Csődtárgyalás. A Weisz Rudolf és fia cég csődügyében augusztus 14-re tűzte ki tárgyalást Aliquander dr. csődbíró.

**Ma utoljára:
Monty ég és föld között**

* Cipészek újrendszert szabászati tanfolyama. Tatu Joan aradi cipészeti szakelőadó új szabászati rendszeréről augusztus 7-én, ma kedden este 8 órákor az iparkörben díjtalan előadást tart.

Mozgőszínházak műsora**Apolló és Atlantik
nyári mozgó**

Ma kedden utoljára

**Monty Banks
ég és föld között**

Monty Banks legszenzációsabb
vigjátéka 7 felvonásban.
Megelőzőleg egy kitűnő 2 felvo-
násos burleszk.

Holnap, szerdán először:

**Dráma
a Broadwayn**

Érdekfeszítő dráma Newyork
életéből

Heyman-Szinkör

Ma 5, 7 és 9 órákor

Don Juan

Hatalmas sláger 8 fel-
vonásban.

Ruth Weyher
Ellen Kürthy
Évi Éva és
Alphons Fryland
Rendes helyárrakkal

Filmpalace és Filmterrasse

5 és 7 órákor 9 órákor

Ma utoljára
Maurice Dekobra világhírű regénye**A Hálókocsik
madonnája**

10 nagy felvonásban
A főszerepben: Olaf Fjord és
Claude France.

Holnap először:

**A kurtizán
halála**

Putty Lya legnagyobb szabású
filmje

20%, 30%, sőt 50%**árleszállítással vásárolhat**

Popper, Bally, Filt cipőket

REICHARD CIPŐÁRUHÁZBAN

még pár napig!

csak készpénzért!

Don Juan

Hatalmas sláger 8 nagy felvonásban

Ruth Weiher, Évi Eva, Ellen Kürthy és Alphons Fryland
a Heyman szinkörben

Ingyenes munkaközvetítés. A munkaközvetítő Hivatal Alexandru (Teleki) utca 3. szám alatt ingyenes közvetít munkát.

DON JUAN

Hatalmas sláger!

Arlejtési hirdetmény. Nagyváro város arlejtési bizottsága közlése teszi, hogy 1928. évi augusztus 23-án délelőtt 10 és 12 óra között a Primaria tanácstermében (emelet 33. sz.) nyilvános zárt árúverseny tárgyalást tart a Polju liceum épületében egy tanterem átalakítási munkálatainak állami biztosítására.

Holnap először: Dráma a Broadwayn Apolló és Atlantikban

Óvadékképes állampapírok eladók.

Cim a kiadóhivatalban. 586

DON JUAN Heyman-szinkör

Kiváló minőségű borbélyszappanok JOHANNA lerakatban Vitéz Mihály (Nagyipiac)-tér 5.

Ma utoljára: Monty ég és föld között

Nopcsa bárónő nyugodtan vette tudomásul, hogy Sebestyén váradai kereskedő feljelentette

Megírták a lapok, hogy Sebestyén Adolf nagyváradai gyáros és kereskedő feljelentést tett Aradon báró Nopcsa Elekné született gróf Zselenszky Matild csillagkeresztes hölgy ellen azért, mert a báróné állítólag jogtalanul eladta Sebestyén másfélmillió értékű áruját, ami az ő (a báróné) aradi házában volt elraktározva.

Ujaradon van az özvegy báróné kastélya, ahol az arisztokrata hölgy az utóbbi évek alatt csendes elvonultságban él. A község lakossága tisztelettel veszi körül az urnó személyét.

Épen az áldott jó Méltóságos Asszonyt merik feljelenteni és gyanúsításokkal elhalmozni — mondják az ujaradiak. — Hiszen nagyobb összegeket áldozott már jótékony célokra, mint amennyit most az a nagyváradai ember emleget. Szegény Méltóságos Asszony, mit kellett még megélnie ebben a romlott világban.

Sebestyén feljelentését egyébként az aradi csendőrpáncsnok-

ság Ujaradra küldte át, hogy a szükséges kihallgatásokat ottani csendőrség megejtse. Maga a bárónő méltóságteljesen viseli a kellemetlen szituációt s a kérdezősködőket iáradt mozdulattal utasítja ügyvédjéhez, a hátszegi dr. Pietsch-hez, aki hatalmas aktasomóval bizonyítja be, mennyire alaptalan a vád.

A báró megbízottja Bacsa Endre gépészmérnök, a bejelentett tanukra nézve ezt közölte a lapokkal:

— A Sebestyén Adolf által bejelentett tanuk nagyrésze azokból került ki, akik különböző ügyek miatt perben állanak a bárónővel. Különösen az egyik mutatta ki több ízben ellenséges érzületét a bárónővel szemben és így könnyen elképzelhető, mennyire objektív lehet vallomása.

A kihallgatások a szenzációs ügyben hamarosan megkezdődnek és egész Erdély közönsége érdeklődéssel várja az eseményt.

SPORT

Vasárnap Hungária—NAC nemzetközi mérkőzés a Károly-pályán?

A Nac vezetősége állítólag horribilis áldozatok árán

lekötötte a magyar futball-sport világhírű képviselőjét, a budapesti Hungariát.

Ezt a hírt mindenesetre még fenn tartással közöljük.

Reflexiók a Bástya kétnapos váradai vendégjátékához...

Szombat, vasárnap előző vendége volt Nagyvárodnak. A Rapidverő szegedi Bástya volt nálunk, hogy futballművészetét bemutassa. Amilyen fényesen végződött a Bástyára a váradai vendégeskedés, olyan nagy szomorúságot hozott két vezető egyesületünknek. Nemcsak, hogy mindket-

ten kikaptak, hanem még nagy deficittel is zárultak a mérkőzések. Annak ellenére, hogy a Bástya szombaton is ragyogó játékot mutatott, biztosan tudjuk, hogy nagyon kevés volt azoknak a száma, akik a vasárnapi mérkőzést is megnézték.

Sem a deficit, sem a kétszeri vereség nem szabad, hogy elvegye az egyesületek kedvét a nemzetközi összeköttetések fenntartásától. Hiszen a Bástyától kikapni nem szégyen. A szegediek verték már a Kinizsit is, még pedig 6:0-ra. Igenis minden körülmények közt minél több külföldi csapatot kell hozni Nagyváradra!

Balalajka. A legszebb orosz tárgyú film

Hogy a polgári és munkás vásárlóközönség

olcsó és finom cipőkhöz

jusson, nagy árukészletet rendkívül

mélyen le-szállított árban

halmoztunk fel fiókjainkban. Ennek árusítása

14 napig tart!

Tizenhét nagyváradai futballbíró felüggasztottak...

... Mert a magyar nyelv használatát követelték

A romániai futballbírók országos szövetsége vasárnap tartotta évi közgyűlését Brassóban. A közgyűlést megelőzőleg két nap és két éjjel foglalkoztatta a választmányt tizenhét nagyváradai futballbíró érdekes memoranduma.

A memorandumban kérték, hogy miután

a labdarúgó-sport nem politika, ne kötelezzék a futballbírákat arra, hogy románul kelljen a mérkőzéseket vezetni.

Óriási izgalom közben a memorandumot eláíró tizenhét nagyváradai futballbíró

a választmány kizárta a szövetségből.

A közgyűlés szenvedélyes hangulat közben aztán úgy döntött, hogy a memorandum aláíróit egyelőre csak felfüggesztik és

Suciu brassói kapitányt küldik ki annak megállapítására, hogy ki volt a memorandum értelmi szerzője?

Várad sportközönsége érthető izgalommal várja a véleményeket. Azon a véleményen vagyunk, hogy ha valaki az államnyelvet még nem ismeri tökéletesen, afelől, ha különben arra igazán rátermett, értékes sportember, még bátran lehet bírói tisztségbe kuszifikálni.

A Fibra-gyárban történt betörést is magukra vállalták a tanár betörői

Tegnap már jelentettük, hogy Pop József rendőrtisztviselő, egy detektiv kíséretében Temesváron elfogta Pop János tanár betörőit. A rendőrtisztviselő az elfogott betörőkkel: Szabó Istvánnal és annak szeretőjével Boldi Máriával ma érkezett vissza Nagyváradra. Szabó István és Boldi Mária beismerték, hogy Pop tanárhoz ők törték be és a rendőrség nem csekély meglepetésére

a Fibra-gyárban történt betörést is magukra vállalták.

A Pop tanár lakásáról elhordott holmikat Váradon, a Fibra-betörésből származó árukat pedig Kolozsváron rejtették el.

Ma délelőtt detektívek szedték össze Pop tanár holmijait és ugyancsak detektívek mentek át Kolozsvárra, hogy a Fibra cég eldugott áruját ott lefoglalták.

Holnap először: Dráma a Broadwayn Apolló és Atlantikban

* Egy anya eltűnt gyermekével együtt. Tegnap este megjelent az államrendőrségen Berger Farkas, Victoria (Kolozsvári) utcai lakos, aki bejelentette, hogy a nála szolgálatban levő Szilágyi Julianna cselédleány három esztendő kis-lányával még szombaton elment hazulról és azóta nem tért vissza. Nem lehetetlen, hogy a boldogtalan asszony gyermekével együtt elpusztította magát. A nyomozás folyik.

Szezonvégi

nagy árleszállítások

a „Derby” cipőüzletekben

Szines: Drapp, szürke és lack női cipők 410 leitől

„DERBY” cipőgyár r. t. fiókjai:

I. Str. Nicolae Jorga (Zöldfa-u.) 7.
II. Str. Avram Iancu, gyárépület.

**Magyarország—Amerika 5:0 (2:0) — Arne Borg, a svéd csodauszó
irtózatos küzdelme az 1500-as verseny győzelméért**